

ЯК ПОТРІБНО УДОСКОНАЛИТИ СИСТЕМУ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ЖІНОК

ПІСЛЯ РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ
ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І
ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА БОРОТЬБУ З ЦИМИ ЯВИЩАМИ

Проект Ради Європи
«Стамбульська конвенція: інструмент для посилення
боротьби з насильством стосовно жінок
та домашнім насильством в Україні (2018–2020)

ЯК ПОТРІБНО УДОСКОНАЛИТИ СИСТЕМУ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО ТА ҐЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА

ПІСЛЯ РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ КОНВЕНЦІЇ
РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ
СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ
ТА БОРОТЬБУ З ЦИМИ ЯВИЩАМИ

Підготували
Єлизавета Кузьменко,
національна експертка
і
Олександра Голуб,
національна експертка
Рада Європи

*Погляди, викладені в цій роботі,
належать авторам
і не обов'язково відображають
офіційну політику Ради Європи*

Усі запити щодо відтворення
або перекладу цього документа,
повністю або частково,
мають спрямовуватися
до Дирекції комунікації
(F-67075 Strasbourg Cedex
or publishing@coe.int).

Усе інше листування
з приводу цього документа
має спрямовуватися
до Відділу рівності
Генеральної дирекції
з питань демократії.

Обкладинка та дизайн:
Євгенія Олійник,
Київ, Україна

Дизайн макету:
Ірина Костишина,
Київ, Україна

©Рада Європи,
листопад 2020

Надруковано Радою Європи

ЯК працюватиме
система
допомоги
постраждалим від
домашнього та
гендерно зумовленого
насилення після
ратифікації
стамбульської
конвенції?

1 **Особа, постраждала від насильства, матиме можливість отримати дієву та комплексну підтримку (психологічну, юридичну, медичну), зосереджену в одному місці.**

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Правоохоронці та спеціалізовані служби, які надають допомогу постраждалим особам, такі як притулки, лікарні та центри соціальної підтримки, повинні будуть розміщуватися в одній будівлі та, де це доречно, співпрацювати і координувати свої дії. Налагодження ефективної міжвідомчої співпраці за чіткими протоколами буде життєво важливим завданням.

Буде створено центри спеціалізованої допомоги для постраждалих від сексуального насильства.

Для забезпечення високої якості роботи з постраждалими особами співробітники спеціалізованих служб та правоохоронних органів пройдуть необхідне навчання.

Як система працює в Україні зараз?

Для отримання допомоги постраждалій особі потрібно звернутися до кількох різних установ, які можуть перебувати на великій відстані одна від одної.

Часто взаємодія між правоохоронними органами та спеціалізованими службами ускладнена; вони не обізнані щодо стандартів роботи з постражданою особою та не можуть надати належну підтримку через власні упередження щодо домашнього насильства.

Потреби постражданої особи не задовольняються через відсутність доступу до служб підтримки.

2 Постраждала особа буде забезпечена можливістю отримати доступ до притулку в найближчому місті в будь-який час дня та ночі та, якщо це необхідно, залишатися там зі своїми дітьми.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Кількість притулків для постраждалих осіб обов'язково відповідатиме таким параметрам: одне сімейне житло (для жінки та її дітей) на 10 тисяч населення.

Буде забезпечена цілодобова робота притулків, в яких працюватиме кваліфікований персонал для надання допомоги постраждалим особам. Буде забезпечена їх безпека та конфіденційність.

Держава матиме обов'язок фінансувати такі притулки.

Як система працює в Україні зараз?

В Україні недостатньо притулків для постраждалих осіб, особливо в малих містах та сільській місцевості. Наявні притулки лише частково фінансуються з державного або місцевих бюджетів. Більшість із них утримуються громадськими організаціями.

Деякі з наявних притулків не відповідають принципам спеціалізації: вони надають послуги вагітним жінкам, людям, які опинились у складних життєвих обставинах, або іншим групам, але не зосереджуються виключно на підтримці постраждалих від домашнього насильства.

3 Випадки насильства стосовно жінок будуть розслідуватись у розумний строк, незалежно від наявності заяви, поданої постраждалою особою.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Правоохоронним органам потрібно буде розслідувати випадки фізичного насильства, сексуального насильства, включаючи зґвалтування, примусового шлюбу, каліцтва жіночих геніталій, примусового аборту та примусової стерилізації, незалежно від наявності або відсутності заяви, поданої постраждалою особою.

Вони мусять провести розслідування в розумні строки.

Як система працює в Україні зараз?

Відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, випадки домашнього насильства, примушування до шлюбу, зґвалтування, сексуального насильства та примушування до вступу в статевий зв'язок розслідуються лише за заявою постраждалої особи. Якщо постраждала особа відмовляється від поданої заяви (наприклад, під тиском), розслідування припиняється.

Крім того, якщо така особа не звертається до правоохоронних органів у визначений термін, правопорушник звільняється від відповідальності.

4 Особа, яка постраждала від насильства, зможе вимагати компенсацію.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Держава може забезпечити право постраждалої особи вимагати компенсацію від осіб, що вчинили будь-яке з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Потрібно буде присуджувати державну компенсацію тим, хто постраждав від тяжких тілесних ушкоджень або порушення здоров'я, настільки, наскільки шкода не покривається з інших джерел, як-от: правопорушником, страхуванням або державним медичним і соціальним забезпеченням.

Як система працює в Україні зараз?

Особа, яка постраждала від насильства не має гарантованого права вимагати компенсацію від правопорушника або держави.

Компенсація особі, яка постраждала від насильства від правопорушника або кривдника, не є розповсюдженою практикою.

5 Потрібно буде заборонити обов'язкове використання процедури посередництва та альтернативного врегулювання спорів між правопорушником і жертвою під час розслідування, а також під час судового розгляду кримінальних чи цивільних справ, у тому числі у справах про розлучення та врегулювання інших сімейних спорів.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Потрібно буде запровадити заборону на обов'язкове використання процедури альтернативного врегулювання спорів, включаючи посередництво, щодо всіх форм насильства, охоплених Конвенцією. Це пов'язано з тим, що постраждала особа не може брати участь у такій процедурі нарівні з правопорушником.

Як система працює в Україні зараз?

Суди та правоохоронні органи застосовують процедури посередництва та альтернативного врегулювання спорів за участю правопорушника та постраждалої особи.

Батьківські права правопорушника можуть бути обмежені, якщо домашнє насильство вчинено в присутності дитини або стосовно самої дитини.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Відповідно до Стамбульської конвенції держава може вживати заходів стосовно правопорушників, наприклад, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини від батьків без позбавлення батьківських прав, якщо це відповідає інтересам дитини, що може включати безпеку постраждалої особи, і якщо захист цих інтересів не можна було забезпечити в жоден інший спосіб. Інші санкції можуть включати спостереження або нагляд за засудженими особами.

Як система працює в Україні зараз?

Вчинення домашнього насильства в присутності дитини або стосовно дитини не є підставою для позбавлення батьківських прав. Виняток становлять випадки, коли було доведено, що правопорушник жорстоко поводить з дитиною або вже був засуджений за умисне кримінальне правопорушення стосовно дитини.

7 Потрібно буде надати мігранткам, які перебувають в Україні, захист від будь-яких форм насильства стосовно жінок.

Потрібно буде надати шукачкам притулку, які заявляють про своє право на нього на підставі пережитого ними насильства стосовно жінок, можливість розповісти свою історію за процедурою, яка враховує травматичний характер пережитого ними.

Як буде вдосконалена система надання підтримки постраждалій особі після ратифікації Стамбульської конвенції?

Потрібно буде надати мігранткам можливість розлучитися зі своїм партнером чи чоловіком, який жорстоко з ними поводить, не втрачаючи через це свого права залишатися в Україні та не ризикуючи бути висланими.

Крім того, стане обов'язковим надання мігранткам та шукачкам притулку доступу до служб підтримки та притулків незалежно від їхнього статусу перебування в Україні.

Потрібно буде надати шукачкам притулку в Україні можливість проходити співбесіду з особою, яка веде справу про надання притулку, за допомогою кваліфікованої перекладачки та за процедурою, яка враховує гендерні аспекти, а також після отримання інформації про важливість пережитого ними насильства стосовно жінок при розгляді їхніх заяв про надання притулку.

Як система працює в Україні зараз?

На практичному та законодавчому рівні не приділяється жодної уваги захисту мігранток чи шукачок притулку, які зазнали домашнього насильства, а також тому факту, що пережите в країні походження насильство стосовно жінок може створити право на міжнародний захист.

Підготовлено в рамках проекту
«Стамбульська конвенція:
інструмент для посилення
боротьби з насильством
стосовно жінок»

[https://www.coe.int/en/web/kyiv/
the-istanbul-convention-a-tool-
to-advance-in-fighting-violence-
against-women-and-domestic-
violence-in-ukraine](https://www.coe.int/en/web/kyiv/the-istanbul-convention-a-tool-to-advance-in-fighting-violence-against-women-and-domestic-violence-in-ukraine)

Більш детально у публікації
«Конвенція Ради Європи
про запобігання насильству
стосовно жінок і домашньому
насильству та боротьбу
з цими явищами (Стамбульська конвенція):
запитання та відповіді»

[https://rm.coe.int/istanbul-convention-
questions-and-answers/16808f0b80](https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers/16808f0b80)

УКР

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини континенту. Вона включає в себе 47 держав-членів, 28 з яких є членами Європейського союзу. Усі держави-члени Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини — договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства закону. Європейський суд з прав людини контролює здійснення Конвенції у державах-членах.

